

Sygn. akt III PK 48/15

POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa M. W.
przeciwko Urzędowi Gminy w Niedrzwicy Dużej
o przywrócenie do pracy, wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy i
odszkodowanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 25 listopada 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sad Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie
z dnia 9 października 2014 r., sygn. akt VIII Pa 41/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 9 października 2014 r. oddalił apelacje wniesione przez powoda M. W. i pozwany Urząd Gminy w Niedrzwicy Dużej od wyroku Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie z dnia 8 listopada 2013 r. zasądzającego od pozwanego na rzecz powoda kwotę 23.925 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę i oddalającego powództwo w pozostałej części.

Powód M. W. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 9 października 2014 r., zaskarżając ten wyrok w części oddalającej apelację powoda oraz zasądzającej od powoda na rzecz pozwanego kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów za drugą instancję oraz zarzucając mu w tym

zakresie naruszenie przez prawa materialnego, to jest art. 45 § 1 i 2 k.p. w związku z art. 27 ust. 1 lit. e Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych sporządzonej w Nowym Jorku 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r., poz. 1169), art. 18^{3a} § 1, § 3 i § 5 pkt 2 k.p., art. 18^{3b} § 1 pkt 1 i 2 k.p., art. 18^{3d} k.p. i art. 11³ k.p.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący stwierdził, że jest ona oczywiście uzasadniona, gdyż Sąd Okręgowy w Lublinie w sposób rażąco wadliwy rozłożył ciężar dowodu w sprawie o stwierdzenie naruszenia zasady równego traktowania, obciążając nim powoda - pracownika, pomimo że powód uprawdopodobnił naruszenie wobec niego zasady równego traktowania; w ten sposób Sąd Okręgowy w Lublinie, przy braku dowodu, że zróżnicowanie sytuacji powoda przez pracodawcę było obiektywnie uzasadnione, nie uznał, że doszło do dyskryminacji bezpośredniej i molestowania, jak również nie wziął pod uwagę szczególnej sytuacji skarżącego jako osoby niepełnosprawnej.

Ponadto, zdaniem skarżącego, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a mianowicie, czy w świetle art. 45 § 1-3 k.p. oraz przepisów Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, w razie ustalenia, że nieuzasadnione było wypowiedzenie umowy o pracę na czas nieokreślony zawartej z pracownikiem będącym osobą niepełnosprawną, sąd może nie uwzględnić żądania pracownika przywrócenia go do pracy oraz czy w takiej sytuacji wobec pracownika niepełnosprawnego należy zastosować rozwiązanie przewidziane art. 45 § 3 k.p., które znajduje zastosowanie wobec pracowników znajdujących się w szczególnej sytuacji, którzy są w tym przepisie wymienieni?

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do

rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada również przypomnieć, że przyjmuje się, iż skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963r, II CZ 3/63, OSPiKA 1963, nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w

niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniana skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona w zaprezentowanym rozumieniu. Uzasadniając rzekomą oczywistą zasadność skargi, skarżący stwierdza, że Sąd Okręgowy w Lublinie w sposób rażąco wadliwy rozłożył ciężar dowodu w sprawie o stwierdzenie naruszenia zasady równego traktowania, obciążając nim powoda - pracownika, pomimo że powód uprawdopodobnił naruszenie wobec niego zasady równego traktowania. Takie rozumienie ciężaru dowodu świadczy jednak o błędnej interpretacji art. 18^{3b} § 1 *in fine* k.p. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu, powód powinien bowiem wykazać nierówne traktowanie w porównaniu z innymi osobami znajdującymi się w jednakowej sytuacji faktycznej i prawnej, pozwany zaś, broniąc się przed zarzutem dyskryminacji, musi wykazać, że to nierówne traktowanie - jeżeli faktycznie miało miejsce - było obiektywnie usprawiedliwione i nie wynikało z przyczyn pozwalających na przypisanie mu działania dyskryminującego powoda (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 r., I PK 386/03, OSNP 2005 nr 1, poz. 6). W okolicznościach niniejszej sprawy działania Sądu drugiej instancji w pełni respektowały przedstawione wyżej założenie interpretacyjne. Powód podawał wprawdzie okoliczności, mające potwierdzić (w jego ocenie) stosowaną wobec niego dyskryminację, które nie znalazły wszakże potwierdzenia w materiale dowodowym jako działania o charakterze dyskryminacyjnym. Sąd Okręgowy, aprobując w tym zakresie ustalenia Sądu pierwszej instancji, ustalił bowiem, między innymi, że powód nie otrzymał podwyżki wynagrodzenia, ponieważ nie otrzymała jej żadna z osób zajmujących stanowiska kierownicze, był też informowany, iż nie otrzymał nagrody z powodu przebywania na zwolnieniu lekarskim. Z tej samej przyczyny (niezdolność do pracy) nie był zapraszany na imprezy integracyjne oraz na posiedzenia rady gminy. Umieszczenie w pokoju powoda dwóch innych pracowników również nie było spowodowane zamiarem odmiennego sposobu traktowania go przez pracodawcę, lecz zostało zdeterminowane sytuacją lokalową. W analizowanych warunkach nie zaistniała zatem potrzeba wykazywania przez

pozwanego, zgodnie z art. 18^{3b} § 1 *in fine* k.p., że nierówne traktowanie było obiektywnie usprawiedliwione i nie wynikało z przyczyn pozwalających na przypisanie mu działania dyskryminującego powoda.

W przedmiotowej sprawie nie występuje również sformułowane przez skarżącego istotne zagadnienie prawne.

Należy podkreślić, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNP 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy

przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Sformułowane przez skarżącego pytania, nazwane przez niego istotnym zagadnieniem prawnym, odnoszą się wprost do wykładni art. 45 § 3 k.p., w myśl którego przepisu § 2 (regulującego w okolicznościach w nim wskazanych możliwość zasądzenia przez sąd odszkodowania zamiast dochodzonego przez pracownika uznania wypowiedzenia za bezskuteczne lub przywrócenia do pracy) nie stosuje się do pracowników, o których mowa w art. 39 i 177, oraz w przepisach szczególnych dotyczących ochrony pracowników przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem umowy o pracę, chyba że uwzględnienie żądania pracownika przywrócenia do pracy jest niemożliwe z przyczyn określonych w art. 41¹; w takim przypadku sąd pracy orzeka o odszkodowaniu. Artykuł 45 § 3 k.p. nie został jednakże powołany w podstawach zaskarżenia. Tymczasem, wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie, choć nie mogą stanowić powtórzenia podstaw kasacyjnych, to muszą pozostawać z nimi w ścisłym związku. Dlatego też, z wyjątkiem nieważności postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę z urzędu, żadna z pozostałych przesłanek przedsądu wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. nie może być oderwana od zarzutów skierowanych pod adresem zaskarżonego orzeczenia. Zgodnie bowiem z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, a z urzędu bierze pod rozwagę jedynie nieważność postępowania, co oznacza, że poza przypadkiem nieważności postępowania jest związany podstawami skargi. Nie stanowi zatem okoliczności uzasadniającej rozpoznanie skargi kasacyjnej potrzeba wyjaśnienia zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie to nie ma powiązania z podstawami skargi, a ściślej - z przepisami wskazanymi jako naruszone w ramach podstaw kasacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 sierpnia 2008 r., I UK 78/08, LEX nr 818579 oraz z dnia 23 września 2008 r., I PK 80/08, LEX nr 784907).

W sformułowanym przez siebie „zagadnieniu prawnym” skarżący odwołał się także do art. 27 ust. 1 lit. e Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych sporządzonej w Nowym Jorku w dniu 13 grudnia 2006 r., stanowiącego, że Państwa Strony podejmą odpowiednie kroki, w tym na drodze ustawodawczej, między innymi w celu popierania możliwości zatrudnienia i rozwoju zawodowego osób niepełnosprawnych na rynku pracy oraz pomocy w znalezieniu, uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia oraz powrocie do zatrudnienia. Należy jednak zauważyć, że możliwość zastosowania tego przepisu w niniejszej sprawie pozostaje w oczywistej sprzeczności z ustaleniami faktycznymi sądów *meriti*, zgodnie z którymi nie niepełnosprawność powoda, ale konflikt w relacjach pracowniczych był motywem decyzji Sądu o zasądzeniu na rzecz odszkodowania zamiast przywrócenia go do pracy.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżący nie wykazał potrzeby rozpoznania jego skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.